

עניג שבת

פרשת בראשית - נח

כ"ג בתשרי ה'תשע"ח | יוצא לאור ע"י העמותה להשרשת ערכים יהודיים לאומיים | עלון מס' 01 (1199) (שנה שלושית ושתיים) | 13.10.2017

מועדי השבת בראשית

ער"ש מוצ"ש	י-ם
18.45 - 17.34	י-ם
18.47 - 17.48	ת"א
18.45 - 17.39	חיפה
18.48 - 17.51	ב"ש
18.46 - 17.44	אילת

זמני היום והלימודים היומיים:

מסבת בראשית - יום ו'	מופ"ק ת"א
עלות השחר	5.17 - 5.13
זמן הנחת תפילין	5.58 - 5.54
הנץ החמה (מישור)	6.48 - 6.44
הנץ החמה (הנראה)	6.54 - 6.49
ס"ז ק"ש מ"א	8.51 - 8.50
חצות היום	12.25 - 12.27
מנחה גדולה	12.56 - 12.57
שקיעת החמה	18.02 - 18.09
צאת הכוכבים ב'	18.52 - 18.59

דף יומי: סנהדרין צ - צו

מועדי השבת נח

ער"ש מוצ"ש	י-ם
18.37 - 17.26	י-ם
18.39 - 17.40	ת"א
18.38 - 17.31	חיפה
18.40 - 17.44	ב"ש
18.38 - 17.37	אילת

זמני היום והלימודים היומיים:

מסבת נח - יום ו'	מופ"ק ת"א
עלות השחר	5.22 - 5.18
זמן הנחת תפילין	6.04 - 5.59
הנץ החמה (מישור)	6.54 - 6.49
הנץ החמה (הנראה)	7.00 - 6.55
ס"ז ק"ש מ"א	8.53 - 8.51
חצות היום	12.25 - 12.25
מנחה גדולה	12.55 - 12.56
שקיעת החמה	17.55 - 18.01
צאת הכוכבים ב'	18.45 - 18.51

את העלון ניתן למצוא בפייסבוק תחת השם: "עניג שבת"

את העלון ניתן למצוא באתר www.yeshiva.org.il וגם באתר מורשת בטכנולוגיית עלוני שבת ב"מידע יהודי" www.moreshet.com

יו"ר העמותה והעורך עו"ד שמואל כהן כתובת: רח' בלוק 3, ת"א טל: 03-5234063, פקס: 03-5234054 דוא"ל: smuladv@netvision.net.il עיצוב: חגאל שפיצברג 054-6695400

העלון מוקדש לזכר ולע"נ **הדי אילה** בת צבי הרש אולמן ז"ל, נפטרה ב-כ"ז בתשרי תשס"ט. יהי זכרה ברוך!

גדולתו של אדם

ויאמר אלהים נעשה אדם בצלמנו כדמותנו וגו' (א, כו), וינתן בן עוזיאל תרגום, ואמר ה' למלאכי דמשמשין קומי דאיתברי ביום תנין לבריית עלמא נעביד אדם בצלמא דביוקנא וכו'. ורש"י ז"ל כתב, נעשה אדם, ענותנותו של הקב"ה למדנו מכאן, לפי שהאדם הוא בדמות המלאכים, ויתקנאו בו, לפיכך נמלך בהן וכו'. והרב כלי יקר הביא את דברי הרמב"ן ז"ל, שהקב"ה אמר לארץ, נעשה אני ואת, כי הארץ נתנה יבול חומרה, כמו שנתנה לשאר בעלי חיים, והקדוש ברוך הוא נתן באדם את החלק הרחני. ובצלמנו כדמותנו היינו שידמה לשניהם, בגופו לארץ, ובנשמתו לעליונים. ומ"ש כי בצלם אלהים עשה את האדם. לספר הפלא שבו נבדל האדם משאר בעלי חיים, ע"ש. ועפ"י דבריו ז"ל נלע"ד לפרש את הפסוק בתהלים (סז, ז), ארץ נתנה יבולה, יברכנו אלהים וגו'. דהיינו שיש כאן חלק לארץ שנותנת את יבולה ומספקת החומריות, כדכתיב (בראשית ב, ז), ויצר ה' אלהים את האדם עפר מן האדמה, ואז האלהים יחננו ויברכנו, שהוא בחינת ויפח באפיו נשמת חיים (שם).

ורבינו עובדיה ספורנו ז"ל הוסיף, שיש באדם גם צד שדומה לבורא יתברך, במה שיש לו בחירה, וז"ל: כדמותנו, בענין המעשיות שידמה במ קצת לפמליא של מעלה, בצד מה שהם פועלים בידיעה ובהכרח. אמנם פעולתם היא בלתי בחירתית, וזוהי לא ידמה להם האדם, ובקצת ידמה האדם לאל יתברך הפועל בבחירה, אמנם בחירת האל יתברך לעולם לטוב, לא כן הבחירה האנושית.

ויש להאריך ולהעמיק בזה, והעולה מכל זה, שהקב"ה יצר את האדם בחכמה נפלאה, והיא נירכת גם בצד הגשמי ממראה חילוק איבריו וגידיו, ומאופן פעולתם הפלאית, ומהשלמה שמשלימים זה את זה בתכלית הדיוק, והכל נעשה מאליו, בלי שאדם יטרח לחשב חשבונה של כל פעולה ופעולה, ולהולכה, וליישב את כל הנדרש בכל עת ובכל שעה, וכמו שתקנו לנו חז"ל בחכמתם בנוסח ברכת אשר יצר, וסיימוה בברכת "רופא כל בשר ומפליא לעשות".

והכוונת הגשמיים כלולים מארבע יסודות, הלא המה, עפר, מים, אש, רוח. והמה מושכים אותו אל הגשמיות ותאוות העולם הזה והנאותיו על כל הכלול בהם לרבבי רבבות ענינים שונים ומשונים, לא הרי זה כהרי זה, ומרחיקים את האדם מן הקדושה ומן השפע האלהי, וככל שמעמיק לשקוע בעניני גשמיות, כך הוא מתרחק מן ההשגות הרוחניות, וכל מעשה של מילוי תאוותיו מוסיף נדבך המחזיק ומעבה את החומה המפרידה בינו ובין קונו, ומתרחק מעט מעט ולא מרגיש, עד שיורד לבאר שחת רח"ל, ואחריתו מי ישרנו. ועל זה נאמר (בראשית ב, כז), ויברא אלהים את האדם בצלמו, בצלם אלהים ברא אותו. ויתרגם יונתן ב"ע על זה, וברא ה' ית' אדם בדיוקניה, בצלמא ה' ברא יתיה במאתן וארבעין ותמניא איברי, בתלת מאה ושיתין וחמשה גידין, וקרם עליו משכא (עור), ומלוי יתיה בסרא ודמא (בשר ודם). ונוסף על זה נתן ה' גדולה לאדם להיות מושל על דגת הים ועוף השמים כמו שנאמר (שם ב, כו-כח), וירדו בדגת הים ובעוף השמים וגו'. כי אעפ"י שגם האדם עפר מן האדמה כשאר היצורים, מ"מ הוא נברא בצלם אלהים, שהוא "החכ הבחיר", אשר ניתן לו לאדם בעת שנפח בו ה' נשמת חיים, ואשר בכח זה יכול למשול ולשלוט בכל הברואים והיצורים. והחשוב יותר, שבכחו זה הוא מסוגל להתגבר על כל יצוריו ותאוותיו, ולהיות שורר בביתו ומושל בכל אשר לו, ולהפוך את כל איבריו וגידיו, להיות לו לעזר בעבודתו הגדולה לפני הקב"ה, וחכמתו ותבונתו ישמשוהו להשיג תורת אלהים חיים, ולחוקרה ולהבינה, כדי שיהיה דבק בה' ממש, ולא יסטה ימין ושמאל ממנו ח"ו, ותהי מעלתו עולה מעל מלאכים, שהם אמנם גבורי כח עושי דבריו, אבל הם משוללי הבחירה, אבל האדם בעל בחירה ויכול לבחור ברע, ולזה נמשכים כוחותיו הטבעיים, והוא כובש את כל חומריותו וגובר על רצונותיו, ומחזיק בצלם האלהים שבו, ועושה רצון יוצרו, וגורם שמחה לפני הקב"ה. וישמח ה' במעשיו.

הראשון לציון, הרב **שלמה משה עמר**, הרב הראשי לירושלים

העלון מוקדש לזכר ולע"נ **חיה רחל (הלה)** בת יחזקאל שרגא הלוי גוטהרץ ז"ל, נפטרה ב-ב' בחשוון תשס"ט. יהי זכרה ברוך!

העלון מוקדש לזכר ולע"נ **בן ציון מן (מנדלוביץ)** ז"ל, שהקדיש את חייו למען הציבור. נפטר ב-כ"ט בתשרי תשע"ח. יהי זכרו ברוך!

שנים - אלף דור בלי תורה שיתף את מידת הרחמים עם מידת הדין ונתן את התורה לסוף כ"ו דורות.

זה עתה אנחנו מתחילים בשנת ה- לב של העלון. לא קל לשאת מבחינה כלכלית במשא של הוצאת העלון מבלי לפספס אפילו פעם אחת. תודה מיוחדת לכל העוסקים באהבה ואמונה בהוצאת העלון ובהפצתו. תודה מיוחדת לרב עו"ד **דוד הלפונט** על כתיבת טור תורני ערכי במשך שנתיים. שיזכה להמשיך להרביץ תורה ומעשים טובים ברבים מתוך נהורא מעליא ובריאות איתנה.

דרך צלחה לרב הלל מרצבך עם תחילת דרכו בפינה שיש בה מעשה ואקטואלית לחיי היומיום וכל זה לפי פרשת השבוע.

בהתמדה, במסירות ואהבה רבה נותנים כל העוסקים בכתיבת העלון, בעריכתו ובהוצאתו לאור וכל זה ללא תמורה כספית. מגיעה להם ברכה מיוחדת.

הקב"ה ברא את עולמו כדי שהעולם יתוקן ויכול לעמוד במידת הדין אך כדי להגיע לשם נדרשים אנו, כפי שעשה גם הקב"ה, לשתף במעשינו הרבה ממידת הרחמים, שכן רק בעזרתה נוכל להגיע לאותה התעלות ואותו טוב שלמענם נברא העולם. שנה טובה וחורף בריא לכל בית ישראל.

פנטס בלעדי!

שב תריס

דואגים לביטחון ולבטיחות שלכם

מערכת להפעלת תריסים חשמליים בשבת ללא שעון שבת או מנואלה בעת הצורך.

באיזור רבנים ראשיים ופוסקי הדור

www.halevisys.co.il ☎ 052-3211839

יחיאלי
כיכר המדינה
"יחיאלי נכסים בע"מ"
ה' באייר 30, תל אביב / כיכר המדינה
טל': 03-6955515
סלולרי: 050-5274974
מייל: yechieli@barak.net.il

הכן ביתך לקראת החורף

מערכות איטום חדשניות לגגות עד 8 שנות אחריות כולל גגות מרוצפים. איטום קירות חיצוניים, טיח, תפרים, סדקים והתזת סילרים ע"י סנפלינג. צביעת קירות חיצוניים בסנפלינג. התקנת מרזבים, עבודה מקצועית ויסודית

ירון 052-4012533

מבחר גדול של מנורות אמנותיות לבית

מנורות הנצחה לבתי כנסת במחירים מיוחדים

למביא מודעה זאת עד 31.11.17

ברגמ
אמני תאורה

טל. 09-9586729

דיני השבוע ומנהגיו

לעילוי נשמות
נחמה חיה כהן ע"ה
בת יצחק משה ושפרה קרוטמור ז"ל

שבת פרשת בראשית

ההפטרה: "כה אמר האל" (ישעיהו מב, ה).

מברכים החדש: מר חשון

ראש חודש מר חשון ביום השישי וביום שבת קודש הבא עלינו ועל כל ישראל לטובה.

המולד: יום שישי שעה 12, דקות ו-17 חלקים.

אין אומרים אב הרחמים ואין מזכירים נשמות.

במנחה אין אומרים "צדקתך". מתחילים לומר "ברכי נפשי".

יום חמישי במנחה, ערב ראש חודש, אין אומרים תפילת יום כפור קטן.

ברכת החדש – אין אומרים "למחרתו"

מן התורה אין ראש חודש אלא יום אחד בלבד – הראשון לחודש החדש. 2 ימי ראש חודש, יום השני עיקר ויום הראשון אינו בא אלא מן הספק, שהיה בזמנו, כשחיכו לעדי החדש. משום כך נמנה יום ראשון של ראש חודש עם החדש שעבר (ל' בחודש שעבר), ורק מיום ראש החדש השני מתחילים למנות את החדש שנכנס. הואיל וכך, ואין 2 ימים ודאים של ראש חודש, לכן אין להוסיף את המילה "ולמחרתו" בברכת החדש. כיוצא בזה אומרים "הבא עלינו לטובה", ולא הבאים, כי הבא מתייחס ל"ראש חודש" ולא על הימים. בעבר ציינו את המקורות לכך. מצאנו גם בלוח לארץ ישראל, דיני ומנהגי השנה – לוח טוקצ'נסקי, עליו אנו סומכים במשך כל השנה, שגם הוא לא מביא את "למחרתו". וכך למנהגי שבת בראשית: "ראש חודש מר חשון יהיה ביום השישי וביום שבת קודש הבא עלינו (האומרים 'הבאים' טועים הם)".

יום שישי א' ראש חודש. יום שבת קודש ב' ראש חודש.

שבת ראש חודש פרשת נח

ערב שבת: בערבית "יעלה ויבוא".

בשחרית: יעלה ויבוא, חצי הלל, שיר של יום וברכי נפשי.

פרשת השבוע: מוציאים 2 ספרי תורה. בראשון שבעה קרואים בפרשת נח. מניחים ספר התורה השני על הבימה, אומרים חצי קדיש והגבהת ספר התורה הראשון. קוראים למפטר בספר השני בפרשת פנחס: "וביום השבת" עד "ונסכו" (במדבר כח, טו-טז).

אם אין אלא ספר אחד – יקראו בו הכל ולא יטלטלו ספר תורה במקום אחד (יורה דעה ה, ב).

ההפטרה: "השמים כסאי" (ישעיהו סו, א).

אין אומרים אב הרחמים ואין מזכירים נשמות.

מוסף: "אתה יצרת" במקום "תכנת שבת".

מנחה: אין אומרים "צדקתך צדק".

מוסף – "אתה יצרת"

במוסף אומרים אתה יצרת במקום תיכנת שבת (שולחן ערוך תכה, א). טעה ואמר 'תיכנת שבת' – אם נזכר לפני שאמר את שם ה' שבחתימת הברכה, חוזר ל'אתה יצרת'; ואם נזכר לאחר שכבר חזר את שם ה', מסיים 'ברוך אתה ה' למדי חוקיך' וחוזר ל'אתה יצרת'; ואם נזכר אחרי שהתחיל 'צפה' או אחרי 'המחזיר שיכניתו לציון' ולפני שפתח ב'מודים' – מוסיף ואומר 'ונעשה לפניך חובותינו בקרבן מוסף יום ראש חודש הזה' וממשיך על הסדר; ואם כבר התחיל 'מודים', כל עוד לא סיים תפילתו חוזר ל'אתה יצרת' ומתפלל על הסדר; ואם כבר סיים תפילתו, אפילו לא עקר גלגלו אלא כבר אמר 'יהיו לרצון...' – חוזר ומתפלל תפילת מוסף של שבת וראש חודש (כך פסק הגר"ש ז"א אויערבאך זצ"ל).

אמר 'אתה יצרת' אך טעה בחתימת הברכה ואמר 'מקדש השבת' בלבד (או שאמר 'צפה נא במנוחתנו קדשנו במצוותיך' וכו'), יצא ידי חובתו.

יעלה ויבוא בברכת המזון

שכח לומר 'יעלה ויבוא' – אם עדיין לא אמר שם ה' בברכת בונה ירושלים, חוזר ל'יעלה ויבוא' ובנה ירושלים; ואם כבר סיים את הברכה, אך לא פתח עדיין בברכה שלאחריה ב'ברוך', אומר ברוך אתה ה' אלוהינו מלך העולם אשר נתן ראשי חודשים לעמו ישראל לזכרון, וממשיך בברכה שלאחריה.

זמן קידוש / ברכת הלבנה: מליל שלישי ג' במר חשון ועד ליל שישי י"ד במר חשון.

כשמברך הברכה אינו פונה אל הלבנה, אלא פניו לכיוון שמתפללים ונותן עיניו בה ומברך, וכתב המגן אברהם (שם ס"ק ח), כי יסתכל

בה רק פעם אחת ואח"כ אסור להסתכל בלבנה.

בגמרא אמרו (סנהדרין מב, א): "כל המברך על החדש בזמנו – כאילו מקבל פני שכינה".

אין מברכין עליה עד שיעברו 7 ימים עליה (מהמולד) (שם ט' ד), כמנהג עדות המזרח. פוסקים רבים מהאחרונים פסקו משעברו 3 ימים.

ליל שישי – "ותן טל ומטר". ביום חמישי בערב, ליל ז' במרחשוון, בערבית מתחילים לאמר בברך עלינו: "ותן טל ומטר". שכח לומר טל ומטר וכבר אמר ברוך אתה ה', מסיים הברכה, אומר אותה באותו מקום. אם נזכר רק כשהתחיל "תקע בשופר" אומר ב"שומע תפילה". שכח גם שם אומר קודם "רצה". אם כבר התחיל "רצה" וחוזר לתחילת הברכה, דהיינו ל-"ברך עלינו". אם לאחר שעקר גלגלו – חוזר לתחילת התפילה.

אקטואלי

מפרשת השבוע

הרב הלל מרצבך,

רב הקהילה ביד בנימין

וראש כולל הרבנים של איגוד רבני הקהילות

בין האינדיבידואל לקולקטיב בהתפתחות האנושית

הטאם של דור המבול

שתי טרגדיות מופיעות בפרשתנו: דור המבול ודור הפלגה.

דור המבול עליו נאמר (בראשית פרק ו, ג): "ויאמר אלהים לנח קח את כל בשר בא לפני כל מלאה הארץ חמס מפניהם והנני משחיתם את הארץ". ומבאר רש"י על הפסוק: "לא נחתם גזר דינם אלא על הגזל". זהו דור שכל אחד טוען שהעולם שייך לו.

ה' לא מוכן להשאיר עולם שכזה, וקובע (בראשית פרק ו, ז): "וַיַּאֲזִי הַנְּיִי מִבְּיַאֲ אֶת הַמַּבּוּל מִיָּם עַל הָאָרֶץ לַשַּׁחַת כֹּל בָּשָׂר אֲשֶׁר בּוֹ רוּחַ חַיִּים מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם כֹּל אֲשֶׁר בָּאָרֶץ יָגוּעַ"

הטאם של דור הפלגה

דור הפלגה הלכו לקיצוניות השנייה, והציעו (בראשית פרק יא, ד): "ויאמרו הבה נבנה לנו עיר ומגדל וראשו ב'שמים ונעשה לנו שם פן נפצי על פני כל הארץ". ה' מתבונן על אותם אנשים ומוזהה (בראשית פרק יא, ו): "הו' עם אחד ושפה אחת לכלם זה החלם לעשות ועתה לא יבצר מהם כל אשר יזמו לעשות". יש להם את כוח האחדות לעשות ולפעול, אך לא לכך הייתה כוונתו. ומעניינים באותו מטבע (בראשית פרק יא, פסוק ט): "בַּלְה' שִׁפְתַי כָּל הָאָרֶץ וּמִשֵּׁם הַפִּי צֵם ה' עַל פְּנֵי כָל הָאָרֶץ."

דאגה למען הכלל או למען הפרט?

שני חטאים הפוכים בפרשתנו. דור המבול הוא דור אגוצנטרי, כל אחד דואג לפרט, ואילו דור הפלגה הוא דור שדואג רק למען הכלל. שני שלבים בהתפתחות העולם, שתי גישות הללו ה' מחריב. ויש להבין אז מה הדרך הנכונה לדאוג לעצמי או לדאוג לכלל?

שני שלבים בהתפתחות האדם

שני שלבים בהתפתחות האדם: מצוי מאוד אצל ילדים קטנים שאומרים: "זה שלי!" בתפיסת עולם שלו הכל שייך לו, כולם צריכים לשמש אותו ולדאוג לו. (יש בזה צד אגואיסטי).

לעומת זה ילד מתבגר, הולך בדרך כלל אחרי החברה! (בלבוש, בהתנהגות, בשירים). הוא פועל לפי התכתיב החברתי.

שמירה על הפרט למען הכלל לשם שמים

נראה שה' רוצה ללמד את העולם, שהדרך הראויה היא שאכן האדם צריך לתת למען הכלל, אך תוך שמירה על הזהות הפרטית, ומתוך הכרה שהכלל הוא עושה מעשיו לשם שמים.

התיבה כמבנה מדויק לשמירה על זהות

מבנה התיבה מלמד אותנו את היחס הנכון שאדם צריך לפעול. עליו לבנות תיבה סגורה ושמורה, בה תגדל את משפחתך. "תיבה" בחילוף אותיות "הבית", ולבית חשוב שיהיה צהר. מקום בו הוא יכול לקבל מבחוץ אור, אך ניתן לסגור אותו כשצריך. מקום בו ניתן להעניק החוצה תוך שמירה על התיבה במקום מוגן ושמור.

אברהם אבינו כמודל פרט למען הכלל

אברהם אבינו שמוספר עליו בסוף פרשת נח הוא התיקון לכך. אברהם הולך ובונה את האישיות שלו, הוא עוזב את אור כשדים, אך אין מטרתו לברוח מהאנושות, אלא להשפיע על כלל האנושות על מנת להפיץ את אור ה' בעולם. השמירה על האינדיבידואל המיוחד שלו למען הכלל, כאשר הוא מבוטל לכבוד ה'.

לסיים

שזכרנו למצוא את המוסף שלנו בעבודת ה' מתוך מטרת לתת ולתרום למען כלל האנושות, ומתוך כך נזכה לגאולה שלימה.

תפילת יחיד ותפילת הציבור

אברהם סדן
הארות מתוך הספר "שפתי תפתח"

"גרי הצדק", "דורשיך" ומה שביניהם

בעיונינו הקודמים נגענו מספר פעמים בהקבלה הקיימת בין **שש ברכות היחד** (החל מ"מקבץ נחיי עמו ישראל" ועד "מציית קרו ושיעה"), לבין **ברכת ה"קדושה" של ראש השנה**. הקבלה זו באה לידי ביטוי בברכת **"על הצדיקים..."**; לדוגמה, ביטוי זה מקביל לביטוי **"ובכן צדיקים? קראו וְשִׁמְחוּ"** בברכת הקדושה; ובאופן דומה **"ועל החסידים"** – **"וחסידים בְּרַצְהָ יִגְלוּ..."**, ועוד. לפי זה, קיימת הקבלה בין הביטוי **"ועל גרי הצדק"** שבתפילת החול, לבין הביטוי **"ותקרה טובה לדורשיך"** שברכת הקדושה של ראש השנה.

"גרי צדק" הם גרים שהנניעו הראשוני שלהם הוא הרצון להצטרף לעם ישראל ולהתדבק בתורתו, "שכל החוזר מן הגויים בשביל דבר מהבלי העולם אינו מגרי הצדק" (רמב"ם, איסורי ביאה, פרק י"ג); אבל מי הם אותם **"דורשיך"**? מדוע מקבילים הם ל"גרי הצדק", וביחוד מדוע דווקא הם מופיעים בברכת הקדושה של ראש השנה?

תשובה לשאלות אלו מחייבת הבנה מעמיקה יותר של המונח **"דרש"**. **דרישה** פירושה חיפוש שיש עמו **תביעה לבדיקה, חקירה וברור**: "מִצְוַת עֵשָׂה לְדַרֵּשׁ אֶת הָעֵדִים וּלְחַקֵּר...שנאמר: **וְדַרְשֵׁת וְחָקַרְתָּ וְשָׁאַלְתָּ הַיֵּטֵב**" (רמב"ם, עדות, א'). לפי זה, פירוש הפסוק **"וְאָזְ אֶת יָמֶיךָ לַנְּפִשְׁתְּךָ אֲדַרְשֵׁ"** (בראשית ט' ה): ה' ינוח. אבדוק ואחקור את האשמים על שפך הדם, במגמה שימולע עמם הדין.

האדם הדורש את ה', תובע להבין מהו רצונו של ה', וכיצד להשיג את קירבתו; ועל כן רבקה, כאשר מתרוצצים הבנים בקרבה ("בראשית כ"ה, כ"ב) – **"וְתֹאמְרָ אִם כֵּן, לָמָּה זֶה אֲנִי? וְתִלְךְ לְדַרֵּשׁ אֶת ה'";** ובהיות לאדם קונפליקט ממוני עם חברו, רואה הוא בדין כתובת לברור רצון ה'; כך מסביר משה ליתרו: **"כִּי יָבֹא אֵלַי הָעַם לְדַרֵּשׁ אֶ–**

לָקוּם" (שמות י"ח). כאשר עם ישראל פונה לה' בתביעה: **"לָמָּה צִמְנוּ לָאֱלֹהִים, עֲבִינוּ נַפְשֵׁנוּ וְלֹא תִדְעֵנָה"** (ישעיהו י"ח); הרי אנו מתפללים יום יום, לומדים יום יום דף יומי, שומרים שבת פעם בשבוע, וצמים כל יום כפור – **"כְּגוֹי אֲשֶׁר צִדְקָה עֲשָׂה, וּמִשְׁפָּט אֶ–** לָקוּ לֹא עֲזָב!" (שם); מה לא בסדר? תשובתו של הנביא: אנשים שעיסוקיהם הפרטיים הם מרכז הויתם, לעולים לאמץ לעצמם גינונים חיצוניים של אנשים "דתיים", אבל הם ימשיכו גם ביום צום, גם בשבת, ואפילו ביום כפור, להסתובב סביב עיסוקיהם ה"אמיתיים". **לא בכדי נקראת נבואה זו דווקא ביום הכיפורים**, שמהותו הינו **חינה מתוך השגרה**. שונה לחלוטין המעמד של "דורשיך" שהינו חיפוש מתמיד של הדרכים לקירבה לה', תוך **בדיקה וחקירה מתמדת של שגרת מעשיהם**, ונכונות **לחרוג בכל עת משגרת יומם כדי לתקן ולשפר** נורמות התנהגותיות ועולות חברתיות. **"דורש ה'"** רואה ביום צום, שבת ומועד, ימים שבהם השגרה חייבת להעצר, ולפנות מקומה ל"סדר יום" אחר לחלוטין.

כאן אנו מעינים להבנת ההבדל שבין **"גרי הצדק"**, לבין **"דורשיך"**. אנום תהליך הגרות של גר הצדק כרוך בדרישה חקירה, בהתחבטות עצמית קשה, ובערעור על מוסכמות חברתיות, אולם עצם תהליך הגירה, **קשה ככל שיהיה**, מבטא מוכנות לעשות מהפך **חד-פעמי**, בעוד ה"דרישה" הינה תכנית חיים שבה **בכל רגע ורגע עובר דורש ה' את התהליך שגר הצדק עובר אותו פעם בחייו**.

בשגרת החולין של חייו אנו יכולים למצוא לא מעט תופעות של מוכנות ה'רואית' לחרירה חד-פעמית, דוגמת זו של "גרי הצדק", אבל קשה להיות במצב של **"דורשיך"**, של אלו ששגרת חייהם היא לדרוש את ה' מתוך מוכנות תמימית לכל שינוי שידרש מהם. על כן ביום בו כל באי עולם עוברין לפני ה'יצר יחד לָבָם", מאירה לנו ברכת הקדושה את האידיאל הזה של "דורשיך", כשדווקא מתוך ההקבלה ל"גרי הצדק" של תפילת החול, אנו מבינים מהי אותה הרמה הנישאה של "דורשיך", ומדוע ההעלם של ימי החולין מקשה עלינו לחזות בה.

לתגובות: 052-2718080 | דוא"ל: asadan@gmail.com

לרכישת הספר: 058-6208286 (שירית).

הורות וחינוך בראי הפרשה

זחי גרין
מנהל חטי"ב אמ"ת מודיעין
מנחה הורים בגיטת EQ

חינוך הטרונגי

קוראים יקרים שלום. אנו ממששבים וזרזר השנה השני בפינה זו שתעסוק בחיבור בין פרשיות השבוע והדרכת הורים. בשנה שחלפה התמקדנו בפרשה הראשונה מדי שבועיים ואילו השנה נתמקד בעיקר בפרשה השניה אך נתחיל מבראשית ומשם נגיע לסיפור המבול. בריאת העולם החלה באידיליה 'ויאמר א–לוהים' והכל מתנהל על מי מנוחות כפי התכנית, 'יהי אור' 'יקו המים' וכו'. עד שמשעה 'משתבש' בעקבות נתינת הבחירה החופשית לאדם. החלטה זו של בורא עולם לאפשר בחירה חופשית לאדם, היא זו המכניסה לנו הקוראים חוסר ידיעה לגבי המשך הסיפור. האדם לאחר חטא גן עדן ממשיך לחטוא ברצח ולאחר מכן כלל המין האנושי בגזל וחמס עד גזירת המבול, השמדת המין האנושי והתחלתו מחדש. כן ברצוני להתמקד בסיפור ההתרחש באפילה, שכורתו של נח באוהל 'יחל נוח איש האדמה וייטע כרם. כא: ויישת מן–היין וישכר ויתגל בתוך אוהלו. כב: וירא חם אבי נכנע את ערות אביו ויגד לשני–אחיו בחוץ כג: וייקח שם ויפת את–השמלה וישימו על–שכם שניהם וילכו אחרונת ויכסו את ערות אביהם ופניהם אחרונת וערות אביהם לא ראו'. זהו סיפור של אבא העובר משבר קשה ובעת משבר זה, בניו מגיבים בצורה שונה לחלוטין. ניכר כי שם ויפת עשו את המוטל עליהם בצורה מכובדת, הלכו אחרונת ויכסו את אביהם והכתוב מעיד עליהם כי 'עדות אביהם לא ראו' ומכאן אנו יכולים להסיק כי חם התנהל אחרת. עד כדי כי רש"י מביא את דברי חז"ל יש אומרים סרסו (סנהדרין ע) ויש אומרים רבעו (ב"ר). כשאני קורא פרשייה זו אני תמיד שואל את עצמי כיצד ייתכן הדבר?? הרי מדובר בשלושה בנים וכל אחד מהם קיבל את אותו החינוך מאבא נח. שלושת הבנים חוו את המבול בתיבה ואני מניח ששלושתם שמו כשיצאו מהתיבה לאוויר הפתוח. אם כן, **כיצד ייתכן שבנים שעברו מסלול חיים זהה, הנהגו בצורה כה קוטבית באירוע זה?** אני מניח שכאן הקוראים מתחלקים לשתי קבוצות. קבוצה אחת של אלה שחושבים, אכן שאלה טובה... קבוצה שניה של אלה השואלים את עצמם 'מה פשר השאלה? הרי ברור שלכל אחד יש אישיות שונה וממילא הוא מגיב אחרת'. אין בכונתי לענות על השאלה כלפי בני נח, את זאת נשאיר לפרשנים. אני רוצה לשאול את עצמנו מהו החינוך אותו אנו מעניקים לילדינו בבית. **האם אנו מעניקים**

לכל ילדינו חינוך זהה או מותאם? האם אנו מעניקים לבנים חינוך בדומה לבנות? האם נושאי השיחה שלנו שונים עם כל ילדינו? שימו לב, אנו יודעים היטב את אפיון האישיות של כל אחד מהילדים שלנו. אחד אוהב פיזיות, אחד עדין יותר, אחד אוהב בית והשני אוהב טבע. לרוב אנו שואפים לכונן את ילדינו למטרות מסוימות, כל בית ומטרותיו. אך מכיוון שכל ילד יש לו את האישיות שלו, **יש לזכור כי הדרך לאותם מטרות, תושג אצל כל אחד מילדינו בשיטה אחרת**.

אחד הקשיים בבתי הספר שלנו הוא כמות התלמידים בכיתה ומכיון שלכולם אותה מטרה אך הם בעלי כישורים שונים, קשה להביא את כולם להצלחה או לאתגר. אולם בבית, חובה עלינו להתאים לכל אחד מהבנים את המסלול הנכון עבורו על מנת שהמטרות יושגו. אחד זקוק לקשיחות ואילו האחר זקוק למרחב. אחד צריך שיחלטי עברו ואחד צריך שיחה ודיבור משותף. ונסיים בפיסקה מדברי הרש"י הירש על הפסוק 'ויגדלו הנערים' על יעקב ועשיו: **יש**

לכונן את החניך בהתאם לדרכו המיוחדת לו בעתיד, ההולמת את התכונות והנסיות הרדומות בעמיק נפש, וכך לחנך אותו לקראת המטרה הטהורה, האנושית והיהודית כאחת. התפקיד היהודי הגדול אחד ויחיד בעיקרו, אך דרכי הגשמתו רבות ורבגוניות, כריבוי תכונות האדם, וכרבגוניות דרכי חייהם.

לתגובות: חפשו את הטור בפייסבוק zachi green
נייד: 054-3044095 | דוא"ל: zachigreen2016@gmail.com

ישראל סאלם ישראל ב"ט

נפטר ב-ג' במרחשוון תש"י

אברהם סאלם ישראל

יהי זכרו ברוך!